

Nhân rõi :

Vẽ hoa Mận...

LÊ NGỌC DIỄP

Người Tàu nghiên cứu vẽ hoa mận từ thế kỷ thứ 9. Đến thế kỷ thứ 14 (nhà Minh) nghệ thuật này lên đến đỉnh và tràn qua các nước chịu ảnh hưởng văn hóa Tàu.

HOA và CANH :

Hoa có 5 cánh kết tinh của ngũ hành (Kim, Mộc, Thủy, Hoả, Thổ) 7 nhuy là thái dương hé thu nhỏ lại (vẫn minh đồng phuông : 5 hành tinh, mặt trời và mặt trăng), đê hoa có 3 lá dài tượng trưng cho " thiên thời địa lợi nhân hoa ".

Cành mạnh hoa phai nhỏ, cành tuổi hoa phai thắm. Nơi cành tách đôi thành mang, hoa nhiều nhưng hoa thuận nhau, không chen lấn, không hoang dại, không thù ghét nhau.

Cành cong queo chỉ đuờm ít hoa thoi nhưng tuổi tốt, yêu kiều không có ve thua thớt, có đòn. Mùa gió phủ phàng làm hoa nở lớn ra, nở tan hoang, nở tết bết. Mận trong suối sớm, cành phai e ấp, hoa phai cưỡi duyên. Gió vừa lên, tuyêt mới rơi, cành oán xuông, cành vỗng đi, thân cắn cối, hoa lúa thua. Mận trong nắng, cành vuông lên từ hao hoa nở đặc, tháng huy hoàng.

Trên cao nhất hoa phai nhỏ, tiêu diệp phai nhỏ, đê hoa phai dài..

Hoa mận "đá vè chieu" nét kiều diêm xa xưa vẫn con, ai nhìn cũng phai rung động, có khi côn dẹp hơn cả hoa chúa nở. Hoa có thê trắng, có thê trong suốt, có thê mạnh mai mà cũng có thê thô kệch.

Hoa mận, giống hạt tiêu, giống mắt cua. Hoa chúa nở, hoa mới mỏ, hoa đang nở, hoa sắp tan, hoa xó xác đều có vẻ đẹp đặc biệt của nó.

THÂN và RỄ :

Thân có vỏ, có mắc, lún phun rêu.

Mận mọc bên gành đá, bên bờ nước, bên dâu tre. Mận không mọc cạnh lâu son gác tiá, mận không mọc cạnh các hoa loè loẹt (về Mận cạnh hò đây hoa sen là... vô duyên).

Thân uốn khúc như rồng thiêng, biểu lộ sức mạnh sắt thép, cành dài nhọn cứng như cung tên, cành ngắn bên như dao như kiếm. Thân có hình dáng như cõi của cõi, mong vuốt của qua, mõ chim ứng, gạc (súng) mai già, súng kỳ lân.

Thân có vảy rồng, có theo chiến binh.

Rễ có thê già, có thê non, ngoan ngoéo rói rảm hay tháng tuốt, buông xuôi, thả long.

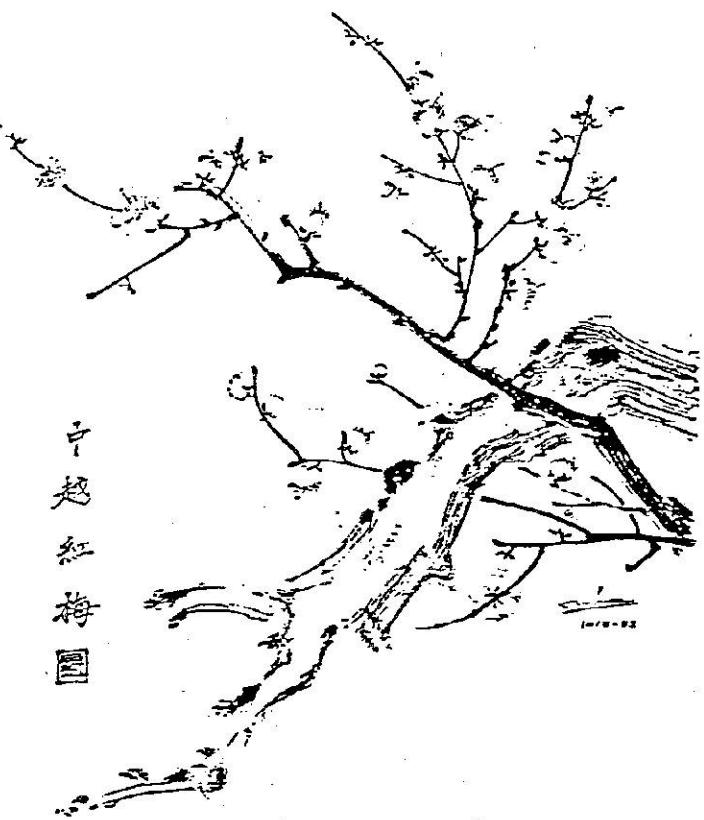
Thân già khô, gỗ mục vẫn giữ khí phách hiên ngang thanh bạch. Thân khô gay là sự an nhàn của linh hồn, thân cong queo là sự uyển chuyển của tạo hoa.

CÁCH VẼ :

- Phan trên bức hoa thưa giấy thì vẽ tới ngon, thiêu thi thôi.
- Mực phai long và đen. Vẽ ít nét, vẽ ít mực (cọ khô) thân và cành mực đậm, hoa mực đậm hơn.
- Hoa điểm trên cành không đối diện nhau, không cân xứng nhau, hoa đứng thi nhuy đứng, hoa nghiêng thi nhuy nghiêng.
- Không bao giờ có 2 cành bằng nhau. Cành nhỏ là âm cành lớn là dương. Âm dương bằng nhau hay âm thịnh dương suy là hỏng bét, là vứt đi!
- Hoa phai nhín nhau, nhín không gian, nhín vũ trụ. Hoa phai tròn, nếu không, nó sẽ là hoa mỏ.
- Sơ hoa, sơ cành phai là sơ le.

KẾT LUẬN.

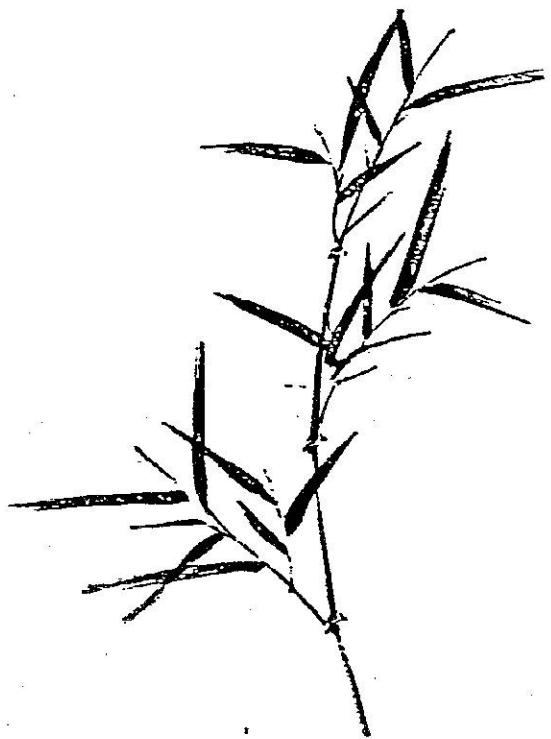
Không có cách nhủ hoa mai, không kiêu sa nhủ hoa hồng, không (tự cho là) quý phái nhủ hoa anh đào, không dát đố nhủ hoa lan, hoa mận là hoa mận, là

子越紅梅圖

HOA MÂN MIỀN TRUNG NƯỚC VIỆT

HOA-SI: TRAN-MÔNG-CHÂU
(Rất tiếc không in được màu)

TRÚC

子越蘭圖

HOA LAN MIỀN TRUNG
NƯỚC VIỆT

綠梅圖

HOA MÂN XANH

NGHỆ ...

thịnh, tất cả các ngành nghề đều ảnh hưởng, không riêng gì ngành xây cát. Nếu bây giờ ngành xây cát đang bị chiếu mạng, thì một vài năm nữa, lại lên như diều gặp gió. Ngành nào đang bốc cao, coi chừng sẽ chui mũi như diều đứt giây. Song ở Mỹ, thì phải chấp nhận nhấp nhô trong giòng sinh mệnh kinh-tế của nó, bất cứ ngành nào. Bởi vậy, dù sao qua ta có chiếu mạng ngành nghệ CC, cũng khong lấy gì làm nao nung. Hết bi cục se thái lai. Nghề nào cũng có cái khó khăn riêng của nó. Ông bà ta xưa có nói " Chán nao cũng có rận ".

VẼ ...

một loại hoa đặc hắp thu dung mức tinh hoa của trời đất.

Cành không ủ rũ như liêu. Cái thanh cao quân tử của trúc, cái can đảm, kiêu hùng của thông phải thể hiện trên cành mận.

- Thiên nhiên vẫn là người thầy giỏi nhất của ta. Muôn vẽ hoa mận đẹp phải trồng ít nhất một cây mận sau vườn (hai cây sẽ cho nhiều trái hơn vì chung sẻ,...sui già với nhau).

- Thủ bút phải thanh thoát đúng bi kẽm hầm, đúng bức túc, đúng lo âu. Nhưng lúc lo buồn sô sét vì dáng phu nhân bức minh, vì cán-bộ gọi đi học tập, nhưng lúc lo âu vì "rộp riếc" thật tình là khong nên vẽ.

Xin giới thiệu bên đây vài tác phẩm của danh họa Trần Mộng Châu, Ai-huú Công-chánh.

LÀM ...

tôi cũng còn muốn la lên hai tiếng "trời đất!" nữa là! Lúc đó chắc anh Khải thấy như có ai vừa mồi lẩy băng keo dán miếng lại. Khi anh Khải kê lại cho một vãi anh em chúng tôi nghe, ai cũng sững sờ. Dao đó là vào khoảng giữa năm 1977, và một số các "cây cối thu" khác còn có mặt ở Viện Thiết kế và Quy hoạch tổng quát là các anh TĐNguyễn, NKý, LĐThượng,... Kinh nghiệm của anh Khải trở thành kinh nghiệm của riêng tôi và có lẽ của vãi người khác nữa. Kinh nghiệm này không những chỉ dùng cho việc cần thận hơn trong các công tác khác mà còn đóng góp thêm vào một quyết tâm đã manh nha từ lâu : quyết tâm rời bỏ đất nước.

Đồ án này sau đã được chấp thuận và gửi cho cơ quan yêu cầu, cơ quan này giao cho một xí nghiệp thực hiện (hình như là Xí nghiệp xây lắp của công ty ngoại thương) đúng lúc anh BHLân vừa đi học tập về và làm việc cho xí nghiệp đó trước khi anh đổi về Cáp thủy (đổi tên là công ty cáp thoát nước thì phải). Anh Lân ôm nguyên xấp bản vẽ, cùng với anh THLượng, sang gặp anh Khải và chúng tôi tại Viện Thiết kế và Quy hoạch tổng quát để nói chuyện. Anh Lân đã hỏi thăm nhiều điều rồi cuối cùng đã khen một câu là "bây giờ mà các anh cõi lắp được một đồ án đây đủ như thế này thì quả thật các anh cõi giỏi lắm". Có lẽ ý anh Lân muốn khen chúng tôi giỏi về nhiều chuyện khác chứ không phải chuyện kỹ thuật.

Phản tôi, hết 3 tháng thời gian, c của khê' ước tôi không thấy họ nói gì ca, tôi làm thêm 3 tháng nữa, cũng không có gì khác. Đầu tháng 7/77 tôi nạp đơn xin nghỉ. Phòng Tổ chức gọi tôi lên trước sau 4 lần, giải thích là "chúng tôi đang cứu xét trường hợp anh để không những là sắp xếp lại hàng bắc lưỡng bồng mà còn đưa anh vào biên chế luôn". Tôi viễn lý do gia đình, họ còn lý luận rằng "trong tình hình còn khó khăn chung, anh nên tận năng khó khăn của đất nước và cố gắng tự khắc phục các khó khăn gia đình". Vì xin nghỉ họ không cho, cuối tháng 7, nhận một cơn đau buốt trong gia đình (tôi mất một đứa con), tôi xin phép nghỉ ở nhà rồi nghỉ luôn.

Và cho đến ngày tôi thoát ra được khỏi nước vào cuối năm 1980, tôi không một lần đặt chân trở lại Viện nữa.

NGUYỄN CÔNG THUẬN
(tháng 4/84)

Trả lời câu đố trang 24

- 1) Vợ ta
- 2) Nghệ làm vở.
- 3) Xem trang 57.